

razstavn
katalog

Jaz sem droben, droben list,

ki drevo
mu daje hrano.
To drevo
iz zemlje rase,
zemlja
pa je vir življenja,
in življenje
vir človeštva,
in človeštvo,
to je hrast,
ki človeku
daje rast.

(Drobna pesem)

**KAREL
DESTOVNIK – KAJUH
(1922–1944)**

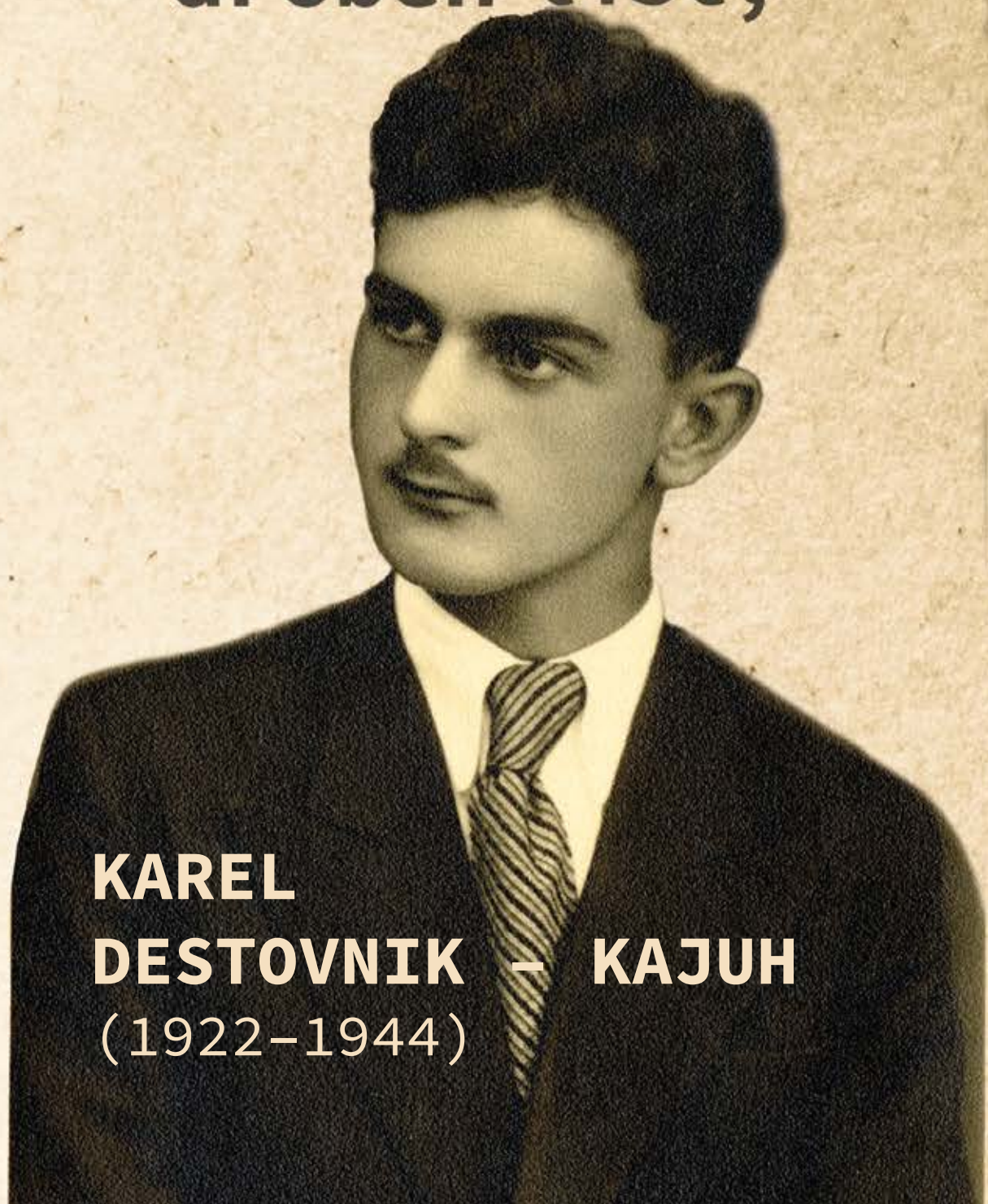

Moja draga zlada, Livia!

Ste prej mi oprostili, da sem bil zadnje čaka brade
 je, kaj tako, da Ti vseu bogel pisati drugoga. Že
 zela je bismu. Pesti, kakor več se uabizane in spravlje
 upam, da bo sedaj bolj mirna. Posvedil sem jik vse
 kaj več, kako silovito Te imam rad. Načrtal sem jik
 uotbo ki je posvečen samo Tebi in tvoji zelo novo se
 Ti uabizal. Na koncu zverla sem uabizal se eno sre
 ti, v kateri boš lahko spoznala, kaj bomeliš zame. Ždaj
 del le to: zelo, zelo, zelo Te imam rad moja draga, zla
 a praviš, da si bila to mirno zašlišala. Vse hudo uobam, da
 vea ko bi vedela, kako grozno Te pogrešam. Poškatica d
 n salu in se drugje se mudimo, da bi Te resili. Uvajmo in du
 a, izpravi boguena, saj več, kako časa se srečeva! O kiskil
 a, ki si bila karabija, era, vem. Po delu sálebam, da Te
 lijo izrusditi. Marko kakor več je res svajško gosodov
 uovajju. Na lastne oči sem se srečeval, kaj vse je po
 to bomala vse. Tudi vse karige, z "čelo in uirtom" dret!
 a se kako prav je imel N. Za L. verjameu, da se nič
 a kako je uogla čiti L. Zoli ko uespa meša, da je pro
 ipe. Mea se zati čudno, da si se s blol obracata do

razstavni
katalog

Jaz sem droben, droben list,

**KAREL
DESTOVNIK – KAJUH
(1922–1944)**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6.09Destovnik K.(083.824)

KOSTANJEVEC, Metka, 1978-

Jaz sem droben, droben list : Karel Destovnik
- Kajuh : (1922-1944) : razstavni katalog /
[avtorica Metka Kostanjevec]. - Maribor : Prva
gimnazija, 2023

COBISS.SI-ID 142534147

* Rojstna hiša Karla Destovnika - Kajuha (s. d.) (vir: <http://www.dlib.si>)

Karel Destovnik, poznan pod partizanskim imenom Kajuh, je bil slovenski pesnik, prevajalec in narodni heroj.

Karel oziroma Karol ali Karli, kot so ga ljubkovalno klicali najbližji, se je rodil 19. decembra 1922 v Šoštanju kot nezakonski otrok Marije Vasle, hčerke premožne meščanske družine, in Jožeta Destovnika iz preproste kmečko-proletarske družine. Tako je že v mladih letih izostril čut za razredno neenakost in okusil surovost delavskega življenja. Oče je delal v tovarni usnja, mati pa je pomagala pri vodenju družinske restavracije, kasneje pa jima je skupaj uspelo prevzeti kavarno in celo odpreti kino v prvem nadstropju hotela, ki je bil v lasti družine Karlove matere. Njegove najzgodnejše ohranjene pesmi segajo v leto 1938, ko je bil star komaj šestnajst let. Trdo življenje svojega očeta, dedka in strica, ki je bilo prežeto z alkoholizmom, je že takrat popisal v ciklu *Obrazi*, v katerem pokaže neverjetno razumevanje brezizhodnosti situacije, v kateri so bili delavci prisiljeni živeti.

(Podržaj, www.airbeletrina.si)

Kajuh je umrl 22. februarja 1944 na Žlebničkovi domačiji v Šentvidu nad Zavodnjami.

* Kajuh z materjo in očetom, 1924 (vir: Kajuh: pesnik vseh štirih letnih časov, 1994, str. 7)

Moj oče

* V - UU - UU - UU - U

V vseh krčmah zakotnih ga dobro poznajo,
saj skoraj ves teden kar v njih preživi;
le kadar na dolg mu več žganja ne dajo,
prihaja domov in nad nami kriči ...

Življenje se zdi mu strahotna idila,
ki zanjo nikoli ne najdeš si leka;
in vsi ideali le krinke - mamila,
ki varajo z njim gospodje človeka.

Edino v pijači še najde tolažbo,
zato bi vsega se za žganje prodal;
kaj njemu, če spravi vse skupaj na dražbo,
saj ve, da bo kmalu med mrtvimi spal ...

V	U	U	U	U
U	U	U	U	U
U	U	U	U	U

U	U	U	U	U
U	U	U	U	U
U	U	U	U	U

V	U	U	U	U
V	U	U	U	U
U	U	U	U	U
V	U	U	U	U

V	U	U	U	U
V	U	U	U	U
V	U	U	U	U
V	U	U	U	U

V	U	U	U	U
V	U	U	U	U
V	U	U	U	U
V	U	U	U	U

Moj oče

V vseh krčmah zakotnih ga dobro poznajo,
saj skoraj ves teden kar v njih preživi;
le kadar na dolg mu več žganja ne dajo,
prihaja domov in nad nami kriči ...

Življenje se zdi mu strahotna idila,
ki zanjo nikoli ne najdeš si leka;
in vsi ideali le krinke - mamila,
ki varajo z njim gospodje človeka.

Edino v pijači še najde tolažbo,
zato bi vsega se za žganje prodal;
kaj njemu, če spravi vse skupaj na dražbo,
saj ve, da bo kmalu med mrtvimi spal ...

~~V vseh krčmah zakotnih ga dobro poznajo,
 saj skoraj ves teden kar v njih preživi;
 le kadar na dolg mu več žganja ne dajo,
 prihaja domov in nad nami kriči ...
 Življenje se zdi mu strahotna idila,
 ki zanjo nikoli ne najdeš si leka;
 in vsi ideali le krinke - mamila,
 ki varajo z njim gospodje človeka.
 Edino v pijači še najde tolažbo,
 zato bi vsega se za žganje prodal;
 kaj njemu, če spravi vse skupaj na dražbo,
 saj ve, da bo kmalu med mrtvimi spal ...~~

Moj ded

*Petdeset let je v tovarni umiral
in delal za druge ko vol;
nikdar se smejal ni, nikdar upiral,
po šihu je sklonjeno šepal domov.*

*Tih je in skromen, navajen trpljenja,
da skoraj govorit ne upam se z njim;
vsegà naveličan, sit vsega življenja,
zajetega v bol in tovarniški dim.*

*A kadar ob vinu mu v žilah vzkipi,
takrat bi vso plačo naenkrat zapil
in dolg svoj tovarnarju vrnil s pestmi,
z veseljem - ko psa bi takrat ga ubil.*

Žalostna pesem bajtarja Drejca

*Dež, dež,
vse noči po strehah lije ...
Dež, dež,
vse noči po šipah bije.*

*Polja in vrtovi,
vse je, vse je pod vodó,
in po njivah vsi plodovi
v dežju gnijejo in mro.*

*Groza, groza,
temna groza se budi.
Groza, groza,
temna groza je zajela vse ljudi.*

*Roke, roke,
žuljave in pridne roke,
roke naših žen in naše roke,
te otmo nam vsaj otroke ...!*

Karel je šel v osnovno šolo s petimi leti, brez težav končal pet razredov in leta 1933 opravil sprejemni izpit za celjsko gimnazijo. Zaradi vse večjega kulturnega in političnega udejstvovanja je bilo njegovo izobraževanje na celjski gimnaziji postavljeno na stranski tir, kot opisuje v pesmi

Pismo iz internata:

* Karel Destovnik – Kajuh v mladih letih
(vir: www.dlib.si)

*Vse dni smo med sive zidove zajeti,
med šolske klopi in uradne obraze,
med svete podobe in same ukaze ...
Težkó, pretežkó nam je tukaj živeti.*

*Tam zunaj pri vas je trpljenje in boj,
tovarne in polja in ritem življenja,
tam zunaj bijó se ljudje za obstoj
in pesmi so tamkaj in čudežna vrenja.*

***A tu govorijo
o drugih rečeh:
o zvezdah in kraljih
nam tu govorijo ...
O trenjih tam zunaj
in živih ljudeh
pa vselej skrivnostno
molčijo ...***

Njegovi literarni začetki in sodelovanja v različnih glasilih segajo v leto 1938. Objavljal je v *Mladem Prekmurcu*, *Srednješolcu*, *Novom srednješkolcu*, *Mladi Sloveniji*, *Slovenskem poročevalcu*, *Slovenski mladini*, *Sodobnosti*, *Naši ženi* in še kje.

Kot mladi literat se je skrival pod številnimi imeni, kot so

***Drago Jeran,
Peter Kalin, Blaž Burjevestnik,
Matevž Pečnik, Jernej Puntar,
Kajuhov Tonč.***

Preko kulturnega udejstvovanja se je zblížal z Marijo Medved, ki je bila njegova prva ljubezen. Tako je njegova socialna poezija, za katero je črpal navdih iz kapitalistično-nemškutarskega okolja rojstnega kraja, dobila še ljubezensko razsežnost.

* Marija Medved in Karel Destovnik – Kajuh,
1. 9. 1940 (vir: <http://www.dlib.si>)

Ti in jaz

Poslušaj me, deklica moja, poslušaj.
Veš, zadnjič sem zbirko erotičnih pesmi prebral,
pa sem tako se, tako se smejal.
Mlad pesnik je pisal pesmi dekletu:
Demant moj ... skrivnost vseh skrivnosti ...
... zaklad vseh zakladov si ti ...
... nebeška opojnost je tvojih oči ...
Tako je prepeval
in jaz sem se vsem tem besedam smejal.
Saj ti bi se tudi smejala, kajne?

Tovariš si mi
in ostaneš za vselej tovariš.
Oba sva človeka slabosti
in kadar je ura trpljenja dvanajst,
takrat še močneje začutiva svoje človeštvo,
takrat je med nama vse polno vezi.

A on je govoril:
»Nebeška opojnost je tvojih oči!«
Kaj meni nebeška opojnost oči!
Jaz ljubim ljudi,
ki gledati znajo z očmi!
Tja med ljudi bova, deklica, šla,
tja med življenje,
v sredino gorja,
jaz bom oral
in ti boš sejala pšenico,
zvečer bova trudna in srečna
ležala na trati
in zrla spokojno v bodočnost!

* Dopisnica Mariji Medved (vir: www.dlib.si)

Zaradi svoje napredne usmeritve je bil že davno prepoznan za državnega sovražnika, zato je bil ob okupaciji, ko mu je bilo devetnajst let, v okviru pregona proti političnim nasprotnikom, pod krinko poziva na orožne vaje, 20. januarja 1941 poslan v taborišče v Medjurečju pri Ivanjici v Srbiji. Svojo izkušnjo v srbskem taborišču je opisal v ciklu pesmi Okupacija.

Ko se je vrnil v domači kraj, so ga zaprli v šoštanjski zapor, kar popisuje v udarni pesmi

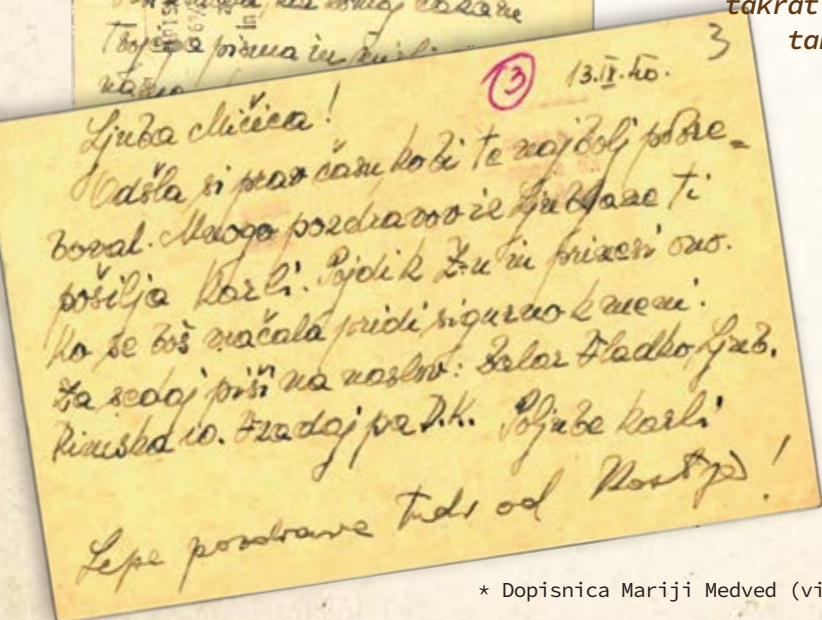
Pet in dvajset,

ki izpričuje neizmerno trpljenje, a tudi neizmerno upanje.

Pet in dvajset

Pet in dvajset nas je tu zaprtih,
Pet in dvajset lic udrtih,
Pet in dvajset src človeških,
petdeset oči ledenih.
Kri iz ust nam, s čela in iz prstov lije,
kakor pse nas policija bije,
kdor pa ni ko pes jim vdan,
veš, za take so samice,
trd beton in brez odeje,
od gladu umiraš in od žeje,
po telesu lazijo stenice ...
Misli, trudne misli plazijo se v nas.

Proč vzimo trudne misli –
ni je smrti brez življenja,
ni svobode brez trpljenja,
vse prešlo bo kakor kalna reka.
Proč jo vržeš, če pretesna je obleka.
Človek, novi človek vstal bo iz človeka!

od pravega. Popolnoma
izničeno v reki in
pravijo javila.

12. II.

Žitroj prebrojavanje in
postrojavanje v led pelecovanja.
Med tem smobili se dan no
pelecovan. Ta dan mi dela v sled
pelecovanja. Takoli na porive,
toda ropet samar, dures je
ostel h hodka. Že smo
negativni, da se je polara
možno izpremenit, toda
zacetek je te naše domine
vraj sa silo armiliga vest,
ki ja je primeral do blac
iz Luerijice in vicer vest

6. aprila 1941 je nemška vojska brez vojne napovedi napadla Kraljevino Jugoslavijo. Takrat se je Karel s skupino enako mislečih podal v Zasavsko hribovje, da bi se priključil uporu jugoslovanske vojske, a je bila skupina v policijski akciji razbita. Kajuh se je vrnil domov v Šoštanj s pljučnico in poškodbo reber. Kljub temu da se je skrival, ga je gestapo 28. aprila aretiral in odpeljal v zapore v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Po številnih zaslišanjih in mučenju so ga po nekaj tednih izpustili. Ker Šoštanj zanj ni bil več varen, se je odpravil v Ljubljano in se priključil ilegalnemu gibanju, postal sodelavec VOS (varnostno-obveščevalne službe), za katero je opravljal obveščevalne naloge.

Mladi poet je s prihodom v Ljubljano izgubil dom in se do konca življenja ni več imel priložnosti ustaliti. Njegovo bivanje v glavnem mestu je bilo polno negotovosti in skrivanja, da bi se izmaknil oblastem, je vsak dan spal pri drugi hiši. Na srečo je imel mnogo poznanstev, s svojo prodorno poezijo in karizmatičnim nastopom pa si je kaj kmalu utrl mesto v ilegalni kulturni srenji. Prirejali so recitale, dramske uprizoritve in podobne kulturno-družabne večere, na katerih so se spoznavali somišljeniki. Vse do leta 1943 je bilo ilegalno življenje za Karla dokaj mirno. Kljub nevarnemu delu se je uspešno izmikal aretacijam, v njegovo življenje pa je vstopila tudi ljubezen. Leta 1943, še preden so se razmere zanj zaostriale, je imel priložnost spoznati Otona Župančiča, ki ga je sprejel z naklonjenostjo.

»Pozdravljen, Kajuh, črni, lasati fant, ki si prišel pred svojim odhodom v partizane k meni po slovo, ko so ti sporočili, da me je tvoja mlada pesem ogrela, in sva si govorila besede, da si bil ti mojih in jaz tvojih vesel. To je bilo najino prvo in poslednje srečanje. Kadar bom slišal visoko nad smrekami samotni klic kanje, bom tiho pomislil nate in na tvoj čili polet, mladi Kajuh-Kanjuh!«

(Spominski zapis Otona Župančiča; Cesar, 1979, str. 34)

Karel Destovnik je v tem obdobju ustvaril svojo najboljšo poezijo in nadgradil svojo mladostniško poetiko. Njegove pesmi so postale znane, s prepisovanjem so se skrivaj širile po vsej Ljubljani in tako bodrile prebivalce okupiranega mesta. Posebej znan pa je postal po svojem nastopu, saj je pesmi znal recitirati z globokim občutenjem.

(Podržaj, www.airbeletrina.si)

Ob koncu leta 1941 je spoznal **Silvo Ponikvar**, ki je postala njegova nova velika ljubezen.

Ljubimca sta sredi okupirane Ljubljane imela redko priložnost, da sta lahko v družbi drug drugega užila vsaj kanček normalne mladosti. Čeprav sta bila pri tem previdna, sta si privoščila izlete na Mirje, v Tivoli in na ljubljanski grad ter kopanje na Špici. A nemška vojaška policija mlademu pesniku ni za dolgo dovolila mirnega življenja, saj ga je v januarju leta 1943 začela ponovno

* Silva Ponikvar in Karel Destovnik – Kajuh, 1942
(vir: www.dlib.si)

intenzivneje iskati. Takrat mu je zatočišče nudila Silvina družina na Vošnjakovi ulici 22, kjer je bilo pomembno shajališče odpornikov. Hišo so okupatorske oblasti zato še posebej opazovale in tam redno izvajale racije. Silva je bila prvič aretirana že v decembru 1942, v zaporu je preživela tri mesece, Kajuh pa je medtem prenočeval pri različnih prijateljih in znancih. A sreča po Silvini izpustitvi iz zapora je bila kratka. Namenjena jima je bila še zadnja skupna pomlad pod krošnjo bujno cvetoče češnje, ki je nazadnje prerasla v simbol. Maja je bila Silva ponovno aretirana, za Karla pa je bilo bivanje v Ljubljani vse bolj nevarno in nevzdržno, zato je poleti leta 1943 mesto zapustil. Edini stik z ljubljeno so bila pisma. V tej korespondenci je izpričana ena najlepših ljubezenskih zgodb okupirane Ljubljane. Kot pomembno pričevanje o življenju v nenormalnih okoliščinah so se namreč ohranila pisma, ki sta si jih pošiljala s Silvo Ponikvar v obdobjih njenega prvega in drugega zapora. Mihael Glavan je v knjigi *Ljubimca z Vošnjakove ulice* (2014) zbral dvanajst Kajuhovih in kar šestindvajset Silvinih pisem, verjetno pa bi bila številka še veliko večja, če bi se ohranila vsa pisma, ki sta si jih izmenjala. V pismih se izražajo močna čustva ne le romantične ljubezni, temveč predvsem iskrenega tovarštva. Zaljubljenca sta v temnih časih drug drugemu uspela prižigati plamen upanja, da bosta, potem ko bo skupni boj za svobodo in novo domovino končan, lahko uresničila svojo ljubezen, si ustvarila družino in vzgajala otroke v miru. Pa vendar se nista slepila – živela sta v nevarnih časih in kot upornika sta bila še posebej izpostavljena. Silva se je kasneje spominjala njune obljube drug drugemu, da po smrti enega od njiju drugi nadaljuje, živi polno življenje, in to globoko ljubezen deli z nekom novim. V zaporu si je Silva močno želela predvsem Kajuhovih pesmi, ki se jih je učila na pamet, v enem izmed pisem ga na primer prosi: »Piši mi kmalu zopet in še pesmice.« Karel ji je že v času njenega prvega zapora podaril zvezek, v katerega je z lepo pisavo izpisal petinštirideset svojih pesmi skupaj s komentarji. (Podržaj, www.airbeletrina.si)

Moja draga, zlata Silvica!

28. jan. 43.

Pisala si mi, naj Ti nanaglo, da ne bo prepozno, napišem ta zvezek pesmi in zapisal sem Ti jih.

Gotovo si ne moreš misliti, s kakšno ljubeznijo sem jih pisal, ker sem vedel, da jih pišem za Té, ki Te ljubim tako globoko in tako silno, da je vsaka še tako velika in mogočna beseda preskromna, da bi razodela mojo ljubezen.

Zato Ti bom rekel samo: ljubim Te moja draga, zlata, dobra Silvica!

Ali še veš, kaj sem Ti rekel nekoč na Gradu? To kar sem Ti povedal takrát, ne bom pozabil in prekliceval nikoli, kajti v mojem srcu je zdaj še bolj kot kdaj koli poprej misel na Te tako polna ljubezni in čistosti.

Kričal bi od žalosti in sreče tako te ljubim.

Od žalosti ker sem Te izgubil. Od sreče ker Te vendarle imam. Vem, da je tudi Tebi tako.

Potihoma upam, da je to, kar mi je povedala mama, res! Silvica ne moreš si misliti kako sem srečen! Otrok! Živ, majcen, droben otrok, ki bo ves Tvoj in moj. Oh, kako bova še srečna!

Toda če ne bo imel očeta, tedaj mu bodi Ti oče in mati. Pripoveduj mu o meni in povej mu, kako neizmerno sem Te ljubil. Ti sama, pa se vedi kot moja žena, kateri zapuščam vse kar imam in pripada meni.

Vedno Tvoj Korlek

Moja draga zlada, Zilvica!

10.1.43

1

Najprej mi opravi, da sem bil zadnje tako araden! Zelo
je pač tako, da ti nisem mogel pisati drugega. Tako mi
zadaj k' bismu. Petni, kakor ves se navisual in s' pravljeno
v paru, da boš sedaj bolj mirna. Posvedil sem jik ose tebi.
Taj ves kako silovito te imam rad. Na visal sem jiu lep
možda ki je posvečen samo tebi in tudi neko malo pesem sem
ti napisal. Na koncu kverba sem napisal se ero s' brae v dvo-
zi, v kateri boš lahko spoznala, kaj pomeniš zame. Zda j' ti re-
kel le to: zelo zelo zelo te imam rad moja draga, zlada Zilvica.
Praviš, da si bila to mišl' nast'isana. Vse vidno v paru, da boš prišla
vea. No bi vedela, kako grozno te pogrešam. Popolnica tuata, ja
satu in se drugi se Juditino, da ti te rešili. Uspajno in tudi te re-
izgubi pogrešua, saj ves, kako bosa se srečua! O k' silil doel v o-
nik, ki s'na bila k'rahia, era dem. To vemu silobanu, da te res mis-
lijo izgubiti. Marko kakor ves je res s'rajsko gospodariš bo s'na
mudalija. Na lasbue oči sem se "grehicel", kaj ose je postadel.
S'omala vse. Tudi vse k'rije. Z "bovo in v'itau" v'ed! Naj k'oneš
kako brae je imel M. Za L. verjamem, da se nič ne brigajo.
Kako je v'ogla dihi L. Zoliko ne'pametna, da je postasila F-
Mati se Zoli čudno, da si se s'blok obracata do Mele za pomoč.
Mela k'raue je verdat se vsdalo in marui ne bi bilo treba pro-
siti za vsad priš'ljaj. Taj ves, kako je x' malimim gospodariš
s'bovu! Tedi, draperi moja zlada Zilvica, da bod jak satru
raje od Z'omala j'raja prideqnil zas satru, da bo kaj rade
Za Fali, Leonard in marui, samo da ne bi bilo treba prositi Mele.
Marui sem dal iz svojega d'ordaj 600 lir in ji bosa tudi vslej
vsad mesec dajal marui 300 lir. Tudi k'vilske k'arde sem
ji prišel in jik bosa prišasal tudi v bogove, drugi d'eras
vporabim za sebe, saj ves, kako je te imam rad
obei!

Karel je v pismih Silvi obljubil:

»V pesmih Ti bom postavil spomenik ...«

V ciklu pesmi Ljubezenske se napaja v spominih na kratko obdobje, ki sta ga s Silvo preživela v miru, osrednji simbol pa postane češnja, ki se je bohotila na vrtu hiše na Vošnjakovi 22. Njeni cvetovi so v mladih ljubimcih zbujaali upanje v njuni zadnji skupni pomladi.

V ciklu ljubezenskih pesmi je Kajuh združil ljubezen do domovine in do Silve, ki jih je Silvi in njenemu nikoli rojenemu otroku v številnih občutenih, strastnih in nežnih pismih pošiljal v zapor, kamor je Silvo strpal italijanski okupator. Prepričan je bil, da se ljubezen, pa naj je še tako strastna in globoka, osmisli šele v osvobojeni in prenovljeni domovini.

Ne bo me strlo to

Ne bo me strlo to,
da ni te več ob meni,
še više dvignil sem glavó,
še bolj mi v prsih je zavrelo,
še bolj po žilah zakipelo ...

Ti sama veš, kako mi je hudo,
in ker te ljubim,
prav zato
sem stisnil pest
še bolj krepko ...

A kadar bo drugačen svet,
se vrneš
čisto, čisto moja,
vzravnaj
kot jaz sedaj glavo,
saj vem,
kako ti bo hudo.

V tem času je nastala njegova najboljša in najlepša poezija. S psevdonimom Kajuhov Tonč, ki naj bi izhajal iz domačega imena kmetije njegovih prednikov v Skornem pri Šoštanju - Kajuh, tudi Kanjuh, Kanja, se je prvič podpisal leta 1942 v *Naši ženi*.

Samo en cvet, en češnjev cvet

Samo en cvet, en češnjev cvet,
dehteč in bel
odlomi, moja draga!
Ne bom ga za klobuk pripel,
ne bom ga v gumbnico si del,
odlomi ga, odlomi, draga!

Jaz bom ljudem poslal ta cvet,
vsakomur, ki na križ pripet
trpi v pomladi tej ...
In glej, ta drobni češnjev cvet
bo v njih zbrisal malodušja sled
in spet razžaril tožni jim pogled.

Samo en bel, en češnjev cvet
odlomi, moja draga,
saj veš kako, kako vsak tak pozdrav
človeku za rešetkami pomaga.

* Vir: <https://www.nuk.uni-lj.si/>

Zaplovi pesem borb in zmage preko gmajn, gora ...

Ker je bivanje v Ljubljani postalo prenevarno, se je avgusta leta 1943 pridružil partizanom na Dolenjskem ter postal vodja kulturniške skupine XIV. divizije, ki je pripravila številna srečanja na osvobojenem ozemlju Dolenjske. Pred odhodom je na Silvino prošnjo zvezek svojih pesmi zakopal pod njuno češnjo na vrtu hiše na Vošnjakovi. Te so luč dneva ponovno ugledale, ko je bil Kajuh že pokojen. Silva jih je izkopala nekaj mesecev pred koncem vojne, jih iz strahu, da bi jih našli belogardisti, skrila drugje ter ponovno izkopala po vojni. Kasneje jih je predala Slovenskemu knjižnemu zavodu in zbirka Kajuhovih pesmi je izšla leta 1949. Silva o izidu ni prejela niti obvestila, poslali ji niso niti enega izvoda zbirke. (Podržaj, www.airbeletrina.si)

V partizanskih časih je napisal samo dve ali tri pesmi, med njimi *Pesem štirinajste divizije*, ki jo je uglasbil Sveto Marolt. Vendar pa je v nemogočih razmerah 18. novembra 1943 v na pol prepereli baraki v

**Kot komunist je verjel
v zmago nad okupatorjem
in pravičnejšo
ureditev, ne nazadnje
je kot eden redkih
pesnikov za te ideale
zastavil življenje.**

* Karel Destovnik –
Kajuh recitira na
partizanskem mitingu v
Starem trgu pred farno
cerkvijo sv. Jurija,
1943. Foto: Jože Petek.
(Vir:
www.stareslike.cerknica.org)

Starih Ogencah na Notranjskem v 38 izvodih izšla njegova prva pesniška zbirka z naslovom *Pesmi*. Pri tem mu je pomagala soborka v kulturniški skupini, plesalka Marta Paulin – Brina, ki je pesmi natipkala po Kajuhovem nareku. Zbranih sedemindvajset pesmi je izšlo na skromni zalogi papirja iz gradu Snežnik, ki ga je v partizansko tehniko prinesel kurir Tone iz Viševka. Marta Paulin – Brina piše, da je bil papir moker in so se črke na več mestih razmazale. Že ob samem nastanku so bile izdaje dragocene in redke. Danes sta ohranjena le še dva izvoda – hranijo ju v Muzeju novejših zgodovine in v Celjskem pokrajinskem muzeju.

(Vir: <https://www.nuk.uni-lj.si/kajuh100/o-kajuhu>)

Pesem štirinajste divizije

Zaplovi pesem borb in zmage preko gmajn, gora,
zaplovi pesem divizije Štirinajste v svet,
ponesi Tomšiča, duh Šercerja, duh Bračiča
po vsej slovenski zemlji in prekali z njim srca.

“V borbo, Štirinajsta, juriš!”
naj se razlega prek sveta!
Dvignimo puške in naprej junaško
vsi za komandantom v boj. Naprej!

Ko domovina vstane iz trpljenja in gorja,
takrat bo Štirinajsta zmagovito stopala,
takrat med prvimi bo stala v vrsti divizij,
ki so borile se za boljše in srečnejše dni.

“V borbo, Štirinajsta, juriš!”
naj se razlega prek sveta!
Dvignimo puške in naprej junaško
vsi za komandantom v boj. Naprej!

* Naslovna stran Kajuhove zbirke
Pesmi, ki je izšla leta 1943.
Opremil jo je Janez Weiss -
Belač. (Vir: www.delo.si)

Poslušaj

Pesem XIV. divizije: Partizanski
pevski zbor (Naša partizanska
pesem, 1994, ZKP Ljubljana)

* Spomini Marte Paulin
- Brine na Kajuha
(vir: [www.knjiznica-
velenje.si](http://www.knjiznica-
velenje.si))

* (zgoraj) Kulturniška skupina XIV. divizije na mitingu.
Od leve proti desni: kurir, Marta Paulin - Brina, Janez
Weiss - Belač, Janez Lavrič, Karel Destovnik - Kajuh, in
Sveto Marolt - Špič. Foto: Wikipedia Commons/Jože Petek
(vir: www.rtvsllo.si)

Iz tega kratkega obdobja našega skupne-
ga delovanja v partizanski vojski bi hotela iz-
luščiti Kajuhovo podobo, ki smo jo doživljali
v enem samem ognju vznemirljivega revolu-
cionarnega navdušenja v okviru vojne in smrti.
Vendar mi ni lahko. Mogla bi le opisovati, kako
je ob naših skupnih srečanjih z ljudmi vplivala
moč njegove besede na nas. Bil je enostaven,
preprost, prepričljiv in njegove tople, dobre
besede so povsod našle topel odmev. K temu
je še prispevala njegova prikupna zunanost,
barva glasu, otroško prijazen smehljaj. Nikdar
malodušen je znal s svojim nastopom priča-
rati neomajno zaupanje, saj je njegova strast-
na beseda o tem, da bo jutri vse drugače,
lepše, pregnala vse dvome v zmago. V svojem
ravnanju je bil nagel in odločen, kar sem ne-
štetokrat opazovala, kadar smo se znašli v
težkih trenutkih in je bilo treba ukrepati.

XIV. divizija je bila v začetku januarja leta 1944 poslana iz Suhe krajine na Štajersko, da pridobi nova ozemlja, privrženca in borca. Vojaški pohod XIV. divizije se je zaradi nenavadno ostre zime in velike sovražnikove premoči spremenil v največjo epopejo slovenskega narodnoosvobodilnega boja. Po dnevih borb in prebojev so se 22. februarja člani kulturniške skupine XIV. divizije na smrt utrujeni nastanili na Žlebniški domačiji v Zavodnju. V tem času je domačijo napadla večja skupina nemških vojakov ter orožnikov, v napadu je pod streli orožnika slovenske narodnosti Franceta Černeta padel tudi Karel Destovnik Kajuh.

Med udeleženci pohoda 14. divizije na Štajersko je bil tudi pesnik Karel Destovnik - Kajuh, ki je z divizijo tako prišel v svoje domače kraje, v okolico Šoštanja. Zaradi neprestanih pohodov, hudih bojev ter pomanjkanja hrane in počitka je bil že precej izčrpan. Po preboju čez Zavodnje je divizija pozno popoldne, 22. februarja 1944, zasedla raztresene domačije na sektorju Topolšica - Bele Vode - Šentvid. Kulturniška skupina je bila pri Žlebniku nad Zavodnjem. Pred odhodom k Žlebniku se je Kajuh nekaj časa zadrževal pri Banku, kjer je bil divizijski štab.

»Ta večer smo prvič po dolgem času pošteno jedli,« je pripovedoval o poslednjem srečanju s Kajuhom Matevž Hace, »bil je namreč pustni torek. Nekaj časa je sedel med nami tudi Kajuh. Sedel je za pečjo in si grel premrle roke. V obraz je bil shujšan in zaraščen.«

»Danes je bil pa hudirjev dan. Pa tako blizu mojega doma,« je dejal Kajuh. Gospodinja je delala krofe. »Sezuj se in na peč pojdi, da se pogreješ,« sem mu rekel. »Eh, kaj bi se sezuval, bom šel kar za ostalimi k Žlebniku, saj je že za vas sobica premajhna!« »No, no, kar leži, za tebe bo pa že še prostora,« sta mu dejala Luka in Kodrič. »Bom kar šel, za silo sem se že okrepčal. Jutri pa se zopet vidimo. Lahko noč!« To je rekel in odšel ...

(Iz knjige Kajuh, Zbrano delo, Pesmi; stran 137 in 138.)

Karel Destovnik Kajuh je bil kot edini slovenski kulturnik leta 1953 razglašen za narodnega heroja. S tem je postal eden 156 slovenskih prejemnikov tega reda, jugoslovanskega vojaškega odlikovanja, ki so ga podeljevali udeležencem narodnoosvobodilnega boja, ki so se junaško izkazali v boju in za herojsko držo pred razrednim sovražnikom.

* (Vir: Šaleški biografski leksikon, <http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=view&tag=711>)

Žalostna

*Kaj je v vasi vse tak pusto,
kaj žalujejo ljudje,
kaj tak tihi so gozdovi,
kaj samujejo stezé?*

*Mar je toča vse pobila,
mar je suša nad vasjo,
mar zavoljo časov slabih
je ljudem tako hudo?*

*Niti toča ni pobila,
ni je suše nad vasjo,
ni zavoljo časov slabih,
ni zato ljudem hudo.*

*Ali vendar vse žaluje,
vse žaluje in samuje ...*

*Za vasjo ležijo fantje,
fantje, ki hoteli so živeti,
pa so morali zato umreti!*

* Spominska plošča padlim v NOB na Prvi gimnaziji Maribor

KAJUH pesnik

Karel Destovnik – Kajuh velja za tipičnega predstavnika slovenske književnosti prve polovice 20. stoletja, istočasno pa prebija mejo izrazito lirskih literarnointerpretativnih prvin in se močno navezuje na realpolitično dogajanje v slovenskem, evropskem in svetovnem okolju 30. in 40. let 20. stoletja. Vsebinsko se v pesmih navezuje na ekspresionistično usmerjenost lirskega subjekta v notranji svet, katerega temelje predstavljajo stiske, notranja razklanost, slutnja katastrofične prihodnosti, paradoksalno povezane z mladostniškim optimizmom občutenja sedanjosti. (www.travel-slovenia.si)

Z besedami je znal naslikati živo podobo svojega časa, njegove pesmi so izredno pripovedne in ob branju se nam njihova vsebina dobesedno izriše pred očmi. Je namreč izredno stvaren in ne zahaja v abstrakcije ter ne uporablja zapletenih metafor. Ta slog pa pravzaprav pritiče njegovi poetiki, ki kliče po poeziji za ljudi. Kajuh je začutil, da se stari svet končuje in prihaja novi, z njim pa tudi novi človek. Nad pogrebom tega starega sveta pa ni obupoval, temveč se je veselil spremembe, ki bo prišla, njegove pesmi zatorej ne napovedujejo zgolj konca, temveč so tudi polne upanja in vizij svetlejšje prihodnosti.

(Podržaj, www.airbeletrina.si)

Pesem talcev

*Le nikan ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta;
jutri pademo v gramozni jami
kakor dobra, zvesta četa.*

*Le nikan ne jočite za nami,
laže nam bo pasti,
če z rokami,
stisnjenemi v pest,
žalujete za nami ...*

*Le nikan ne jočite za nami,
žene, matere, dekleta;
jutri pademo v gramozni jami
kakor dobra, zvesta četa.*

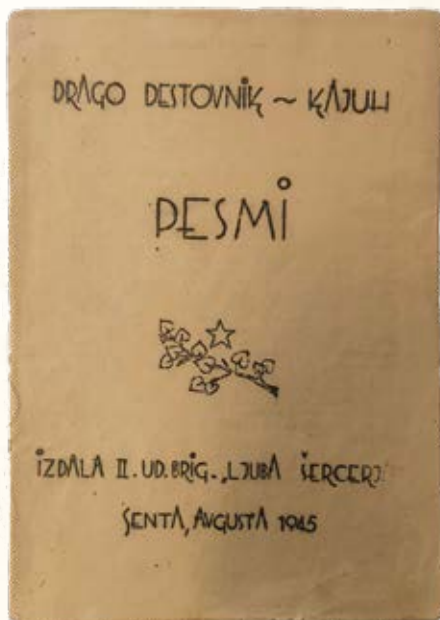
Njegova socialna lirika je s svetovno vojno prešla v pesem upora proti fašističnemu okupatorju. S pesmijo je bodril, tolažil in klical k upor. Kajuhova poezija je bila blizu tistim, ki so se v gozdovih borili, in vsem tistim, ki so trpeli pod sovragom. Njegove pesmi so prebiral in recitirali v gozdovih, zaporih, bolnišnicah, po domovih.

(Mladinska knjiga, 2012)

Z napadom na Jugoslavijo v sklopu aprilske vojne se je Kajuh izoblikoval kot najpomembnejši slovenski predstavnik partizanske lirike, katere glavni namen je bil poziv k uporabi. Njegove pesmi so imele odkrito agitacijsko in mobilizacijsko vlogo, in so uspešno prepletale tematiko boja z motivi ljubezni, družine in smrti. Njegove pesmi so postale priljubljene zaradi neposrednosti, melodičnosti in preprostosti.

* Srečanje po prihodu Rabske brigade v Slovenijo. Predstavniki XIV. divizije in glavnega štaba, 22. septembra 1943. Kajuh je drugi z leve. (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Karel_Destovnik_-_Kajuh)

Knjižica pesmi iz partizanskih tiskarn (vir: <https://www.nuk.uni-lj.si/kajuh100/ko/nservatorsko-restavratorska-dela>)

Materi padlega partizana

*Takrat, ko je prvič ročice razprl,
takrat si v radosti plašno vztrepala:
Samo da mi ne bi, da ne bi umrl!*

*Takrat, ko na prsih je tvojih še spal,
takrat si mu nežno v solzah šepetala:
Glej, kmalu iz tebe cel fant bo postal.*

*Postal je tak fant, da bi gôre premikal,
nikdar se ni klicu svobode izmikal.
Tako si mu segla poslednjič v roko,
in v tebi je tlelo: Da! Vrnil se bo!*

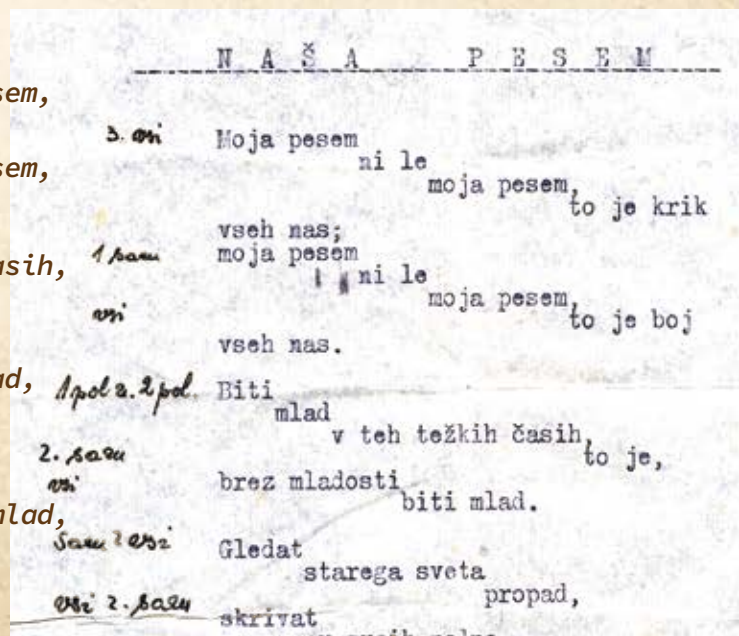
*Zdaj veter raznaša besede njegove,
prisluhni natanko, da čuješ glasove:
Lepo je, veš, mama, lepo je živeti,
toda, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!*

Naša pesem

*Moja pesem ni le moja pesem,
to je krik vseh nas!
Moja pesem ni le moja pesem,
to je boj vseh nas!*

*Biti mlad v teh težkih časih,
to se pravi
brez mladosti biti mlad,
zreti starega sveta propad,
skrivati premnogo nad,
to se pravi biti mlad ...*

*Pa je vendar sreča biti mlad,
biti mlad in poln nad!*

Poslušaj
Naša pesem:
Ditka, januar
2023

* Portret Karla Destovnika –
Kajuha. Risba: Anton Arzenšek.
(Vir: Šaleški razgledi
16/2019, str. 332)

“Kajuhu preprosto verjameš,
od prve do zadnje besede, da je res
takšen, kakršen se kaže v svojih pesmih,
in da je ves in samo takšen. /.../
In to se prekriva s časom, ki je bil
izrazito bipolaren, brezkompromisno
razdeljen, razklan. Zato je Kajuhova
pesem tudi zaradi tega tako avtentična
in še zmerom živa, pa naj nam je všeč
ali ne.”

Ciril Zlobec

* (Ciril Zlobec, 1994, str. 392)

* Fotografija zgoraj: Silva Ponikvar in
Karel Destovnik – Kajuh, 1942
(vir: <http://www.dlib.si>)

Bosa pojdiva, dekle, obsorej

Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva prek zemlje trpeče,
sredi razsanjanih češnjevih vej
sežem ti nežno v dlani koprneče.

Beli so, beli so češnje cvetovi,
temni, pretemni so talcev grobovi.
Kakor ponosni galebi nad vodo,
taki so pali za našo svobodo.

Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva med bele cvetove,
v krilo nalomiva češnjevih vej,
da jih poneseš na talcev grobove.

Še veš, ko si prinesla mi jasmin
Še veš, ko si prinesla mi jasmin,
in rekel sem: To cvet je bolečin.
A ti, kot da bi mi verjela,
si moje roke v svoje vzela
in plaho, plaho zadrhtela.
Potem si k meni se sklonila
in kot v slovo me poljubila.
Kako si prav tedaj slutila ...

Zdaj čakaš za rešetkami vsak dan,
kdaj v tvojo denem svojo dlan,
kot takrat, ko je cvetel jasmin,
le brez strahu in bolečin.

Slovenska pesem

Samo milijon nas je,
milijon umirajočih med mrličmi,
milijon, ki pijejo mu kri biriči,
en sam milijon,
ki ga trpljenje krotoviči
in vendar ga nikoli ne uniči!

Nikoli in nikdar!

Zato, ker nismo trhle bilke,
ki po toči ovené,
ker mi nismo le številke,
smo ljudje!

Edino hlapci cvilijo ponižno kakor psi
in lajajo, da nas je malo,
da bi v uporih vse pobralo ...

O, če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo,
zdahnili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!

Nas boste že kmalu čutili.

Poglejte nas
a ne v obraz

v greca tipeca
naše pogledje!

Zadaj v obraz
v obraz svo puden;

uorda se zdi uo
naše osbuden?!

A v naših pesih
je mladost

in prišla b naših
lije dni;

kri veseli ljudi,
kri Levisa

in prišli b našej
kri Marka

in Hlacaev bri

kri vseh
srčnejših ljudi...

1940

Nagrade in priznanja

1953

proglašen za narodnega heroja

1966

objavljeno njegovo Zbrano delo
(zbral in ur. E. Cesar; kasneje več dopolnjenih izdaj)

1968

v Šoštanju odprt Kajuhov
muzej (kasnejši muzejski
postavitvi 1994 in 2010)

1969

postavitev spomenika pri
njegovi rojstni hiši

* Rojstna hiša Karla Destovnika - Kajuha s spominsko ploščo in reliefom, delo Ivana Napotnika. Fotografija: Primož Šmajdek. (Vir: <https://spomeniki.blogspot.com/2016/07/sostanj-rojstna-hisa-karla-destovnika.html>)

Po njem se imenujejo OŠ v Šoštanju in Ljubljani,
I. gimnazija v Celju,
slovenska literarna nagrada in bralna značka.

Vlada je na pobudo Ministrstva za
kulturo

leto 2023

razglasila za leto pesnika Karla
Destovnika - Kajuha. Nacionalna
obeležitev Kajuhovega leta je
poklon pesnikovi ustvarjalnosti in
njegovi vlogi v kolektivni zavesti
Slovencev.

Karel Destovnik Kajuh je v svojih pesmih opisoval burni predvojni in vojni čas, ki pa je bil tudi čas revščine, neenakosti, diskriminacije, strahu in vesplošnega nezaupanja. Občutja, ki jih ob teh družbenih pretresih izpoveduje, ostajajo aktualna še danes, celo vedno bolj. Zaradi njegove vloge v narodnoosvobodilnem boju ter njegovega tragičnega konca pod streli slovenskega kolaboranta v nemški vojski, je po smrti Kajuh postal narodni heroj in malodane mitološka osebnost, njegova poezija pa hvalnica sistemu. Vendar pa je bil Karel Destovnik predvsem preprost fant, ki v težkih trenutkih ni izgubil poguma, in kar mu daje posebno veličino, ni izgubil upanja, nežnosti in človečnosti, o čemer pričajo njegove pesmi. V tem lahko njegovo junaštvo vidimo danes.

(Podržaj, www.airbeletrina.si)

Iz Kajuhovih pesmi upora in socialne kritike časa veje iskrenost. V njegovi besedi se prepletata ekspresionistični izraz in duh socialnega realizma, ki po mnenju Emila Cesarja ne delujeta groteskno, saj odseva absurdne razmere tistega časa. Nanj je vplival slog avantgarde, denimo Majakovskega ter čeških avtorjev socialnega duha Wolkerja, Hore, Novyja in Halasa, že pred vojno pa misel Ivana Cankarja. Iz Kajuhovih verzov odzvanjata tako brezmejna žalost kot brezmejna sreča, v njih najdemo splet družbenega aktivizma in intimne izpovedi, kar je redko za ustvarjalnost tistih let. Družbeni kontekst izraža skrajno občutljivo – boleče zaradi krivic, ki so jih deležni predvsem ljudje revnejših slojev, in s hrepenenjem po boljšem svetu, ki ga je treba na novo zgraditi.

(Vir: <https://www.nuk.uni-lj.si/kajuh100/o-kajuhu>)

Skupaj z Bojanom Štihom se je Kajuh na predlog Dušana Pirjevca preizkusil tudi na področju dramatike z delom *Mati*. A bil je v prvi vrsti pesnik, njegova pesem pa je zaživel predvsem v govornjeni obliki. Svoj prvi recitacijski nastop je izvedel kar prvi dan po prihodu na Bazo 21. Že v medvojnem času sta spevnost Kajuhove poezije takoj pripoznala Rado Simoniti in Sveto Marolt – Špik, ter kasneje še številni skladatelji vse do današnjih dni. (Vir: <https://www.nuk.uni-lj.si/kajuh100/o-kajuhu>)

Kajuh zaradi prezgodnje smrti ni ustvaril veliko pesmi, vendar je v svoji poeziji z izjemno jasnostjo in izrazno močjo izpovedal občutje sveta, ki je bilo značilno za velik del njegove generacije. V svojih pesmih poziva h kolektivni identifikaciji, to je poezija, ki je izrazito usmerjena v družbeni učinek, a vendar ni zgolj deklarativna, ampak je obenem občutena visceralno in telesno. Kajuh je vsebine svojih notranjih in intimnih konfliktov na področju ljubezni, družinskih odnosov in strahu pred smrtjo v svojem opusu prepletal z napetostmi idej, skupnosti in takratnega družbenega sveta. Ravno zaradi občutljive in izostrene dinamike intimnega občutenja in ekstrovertirane kolektivne aklamacije ga umeščamo v krog najpomembnejših slovenskih pesnikov.

(Vir: <https://www.gov.si/novice/2022-10-27-letno-2023-razglaseno-za-letno-pesnika-karla-destovnika-kajuha/>)

Njegovo književno delo ni le dokument takratnega časa, temveč obenem izpoveduje najglobljo in najbolj čisto, nadčasovno človečnost. Njegove poezije sicer ni mogoče ločiti od zgodovinskega časa, ki mu je bila zavezana, vendar pomembno presega zgolj identifikacijsko raven, saj seizmografsko beleži notranje napetosti tistega časa in ga na ta način transcendirata.

(Vir: <https://www.gov.si/novice/2022-10-27-letno-2023-razglaseno-za-letno-pesnika-karla-destovnika-kajuha/>)

Viri:

- Cesar, Emil. (1979). *Karel Destovnik – Kajuh*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Destovnik, Karel – Kajuh. (10. 7. 2017). *Šaleški biografski leksikon*.
<http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=view&tag=711>
- Destovnik, Karel Kajuh (1940). *Nas boste že kmalu čutili*. URN:NBN:SI:DOC-DF53F185 from <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (1943). *Dnevnik*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (27. 6. 1943). *Pismo, poslano Silvi Ponikvar*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (s. d.). *Materi padlega partizana*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (s. d.). *Moj oče*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (s. d.). *Naša pesem II*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (s. d.). *Ti in jaz*. <http://www.dlib.si>
- Destovnik, Karel Kajuh (s. d.). *Zaplenjeno pismo s fronte*. <http://www.dlib.si>
- Kajuh: pesnik vseh štirih letnih časov: spominska monografija: (ob 50. obletnici smrti Karla Destovnika – Kajuha)*. (1994). Velenje: Kulturni center Ivana Napotnika.
- Karel Destovnik – Kajuh (1938)*. <http://www.dlib.si>
- Karel Destovnik – Kajuh (avgust 1940)*. <http://www.dlib.si>
- Karel Destovnik – Kajuh kot partizan (s. d.)*. <http://www.dlib.si>
- Karel Destovnik – Kajuh v mladih letih (s. d.)*. <http://www.dlib.si>
- Karel Destovnik – Kajuh*. (s. d.). *Oš Rimske Toplice*.
https://www.os-rimsketoplice.si/slike/eKNJIGA/karel_destovnik_kajuh.html
- Karel Destovnik – Kajuh*. Wikivir. https://sl.wikisource.org/wiki/Karel_Destovnik_-_Kajuh
- Karel Destovnik Kajuh*. (s. d.). *Travel Slovenia*.
<https://www.travel-slovenia.si/slo/karel-destovnik-kajuh-slovenska-pesem/>
- Kuralt, Špela. *Pesnik in heroj, ki vstaja kot človek. Prestreljene sanje Vlada Vrbiča je roman o poetu, heroju in predvsem človeku*. (14. 4. 2020). Delo.
<https://www.delo.si/kultura/knjiga/pesnik-in-heroj-ki-vstaja-kot-clovek/>
- Marija Medved in Karel Destovnik – Kajuh (01.09.1940)*. <http://www.dlib.si>
- Marta Paulin – Brina. (s. d.). *Knjižnica Velenje*.
https://www.knjiznicavelenje.si/app/uploads/2021/05/8_kajuh.pdf
- Ministrstvo za kulturo. (27. 10. 2022). *Leto 2023 razglašeno za leto pesnika Karla Destovnika Kajuha*. Dostopno na
<https://www.gov.si/novice/2022-10-27-letno-2023-razglaseno-za-letno-pesnika-karla-destovnika-kajuha/>
- Ožbolt, Milena. (11. 2. 2016). *1943 Stari trg – Karel Destovnik Kajuh recitira na mitingu. Stare slike*.
<https://stareslike.cerknica.org/2016/02/11/1943-stari-trg-karel-destovnik-kajuh-recitira-na-mitingu/>
- P. G. (28. 10. 2022). *Leto 2023 bo leto Karla Destovnika – Kajuha, čigar poezija izpoveduje nadčasovno človečnost*. RTV SLO.
<https://www.rtvsllo.si/kultura/knjige/letno-2023-bo-letno-karla-destovnika-kajuha-cigar-poezija-izpoveduj-e-nadcasovno-clovecnost/645352>
- Podržaj, Sanja. (21. 7. 2022). *Deset stvari, ki jih moramo vedeti o Karlu Destovniku Kajuhu*. *Airbeletrina*.
<http://www.airbeletrina.si/clanek/deset-stvari-ki-jih-moramo-vedeti-o-karlu-destovniku-kajuhu>
- Ponikvar, Silva in Destovnik, Karel. (2015). *Ljubimca z Vošnjakove ulice : pisma Silve Ponikvar in Karla Destovnika Kajuha / [izbor pisem, komentarji in spremna beseda]* Mihael Glavan. Ljubljana : Mladinska knjiga.
- Rojstna hiša Karla Destovnika – Kajuha (s. d.)*. www.dlib.si
- Silva Ponikvar (27.05.1943)*. *Pismo, poslano Karlu Destovniku – Kajuhu*. <http://www.dlib.si>
- Silva Ponikvar in Karel Destovnik – Kajuh (1942)*. <http://www.dlib.si>
- Štravs, Smilja. (8. 9. 2022). *Kratko, a zelo intenzivno življenje pesnika Kajuha*. *Manager – Finance*.
<https://manager.finance.si/9003593/Kratko-a-zelo-intenzivno-zivljenje-pesnika-Kajuha>
- Verbič, Vlado. (2020). *Prestreljene sanje*. Maribor: Litera.
- Zbornik 2018–2019*. (2019). Ur. Silvo Grmovšek, Jože Hudales, Tone Ravnkar. Velenje: Knjižnica. Zbirka *Šaleški razgledi*; zv. 16.
- Zlobec, Ciril. (1994). *O Kajuhu zelo osebno*. *Sodobnost* (1963), letnik 42, številka 5. <http://www.dlib.si>

Jaz sem droben, droben list
Karel Destovnik - Kajuh

razstavni katalog

Založila:

Prva gimnazija Maribor, Trg generala Maistra 1, 2000 Maribor
Zanjo ravnatelj Herman Pušnik

Avtorica:

Metka Kostanjevec

Lektorica:

Aleša Marovt

Oblikovanje in tisk:

Grafiti studio d. o. o.

Naklada:

200 izvodov

Maribor, februar 2023

1
! Zilo
lo lu
eaciu
tebi.
u lep
seu seu
re & dro:
zi si re:
la filaria
bos prista
uala, jar
di si lie
dvel dop:
res kuis:
ril po saz:
atadel.
Kaj kores
de brigajo.
Blasbila F.
ele za pomoc.

Dragi ljubici!
isker muram poudujaci maroci la pa
may keri jutra me ho me dobita mi
lebe. Ce pa lpue dobita mi ho me
to, saj ves ho me marumi. 1001

draga moja ljubica, la
labet in edel seu edoso
pisata de tiri forise
saj ne godrajalu klaba suo
bitna in mesto seu tako
po pravici avoral joisebi
to se ves bado edelajejo
do prebrabat. Jokat seu od
sokurja in sra. Shista beda
silobbi in sra. Shista beda
na novo salubbi
Presilua

Draga moja ljubica, la
labet in edel seu edoso
pisata de tiri forise
saj ne godrajalu klaba suo
bitna in mesto seu tako
po pravici avoral joisebi
to se ves bado edelajejo
do prebrabat. Jokat seu od
sokurja in sra. Shista beda
silobbi in sra. Shista beda
na novo salubbi
Presilua

PRVA GIMNAZIJA
MARIBOR
Per aspera ad astra

Maribor,
februar 2023